

Ny 170 kV ledning mellan stamnätsstation Tandö och vindkraftsanläggningen Fageråsen i Malung-Sälens kommun, Dalarnas län

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Ansökan om nätkoncession för linje

Augusti 2019

2019-09-06

2019-102476-0001

Projektorganisation

Ellevio AB
115 77 Stockholm

Telefonväxel: 08-606 00 00
Org.nr: 556037-7326

Projektledare: [REDACTED]
Samordnare tillståndsfrågor: [REDACTED]

Underlag
NEKTAB, Nordisk ElkraftTeknik AB
Flöjelbergsgatan 20 C
431 37 Mölndal
www.nektab.se

Uppdragsledare/ Handläggare tillstånd: [REDACTED]
Handläggare teknik: [REDACTED]

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Syfte	4
2	Samrådets genomförande	4
3	Yttranden och bemötanden	5
3.1	Länsstyrelse och kommun	5
3.2	Övriga myndigheter	8
3.3	Nätägare / Radiolänksoperatörer	10
3.4	Övriga organisationer och föreningar	11
3.5	Fastighetsinnehavare	13
3.6	Övrig allmänhet (ej direkt berörda)	16

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Ellevio planerar att ansöka om tillstånd, nätkoncession för linje, för en ny 170 kV ledning mellan stamnätsstation Tandö och vindkraftsanläggningen Fageråsen i Malung-Sälens kommun, Dalarnas län. Ledningen krävs för att ansluta den planerade vindkraftsanläggningen till elnätet så att producerad el kan levereras till överliggande elnät. Ledningssträckan är ca 30 km.

Dalavind erhöll 2018-05-29 tillstånd från Mark och Miljööverdomstolen för 34 turbiner i vindkraftsanläggningen Fageråsen

1.2 Syfte

Syftet med denna samrådsredogörelse är att sammanfatta samtliga yttranden från myndigheter, organisationer, företag, fastighetsägare och övriga berörda som inkommit under genomfört samråd. Ellevio bemöter de inkomna synpunkterna i denna samrådsredogörelse.

Samrådsredogörelsen utgör en bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen som i sin tur utgör en del av koncessionsansökan.

2 Samrådets genomförande

Ellevio bedömde från början att detta projekt kan antas innebära betydande miljöpåverkan, vilket innebär att ett avgränsningssamråd ska hållas med en bred samrådsrets. Innan det formella avgränsningssamrådet hölls en myndighetsdialog med de särskilt berörda myndigheterna; Länsstyrelsen i Dalarna, Malung-Sälens kommun, Försvarmakten och Skogsstyrelsen. Under myndighetsdialogen önskade Ellevio myndigheternas skriftliga synpunkter på de studerade sträckningsalternativen och Ellevios val av förordat alternativ.

Under myndighetsdialogen framkom önskemål om utredning av ytterligare alternativ.

Ett avgränsningssamråd kring studerade alternativ samt Ellevios förordade alternativ alternativ hölls sedan, då samtliga berörda parter fick möjlighet att lämna synpunkter på alternativutredningen och avgränsningen av MKB.

Under vecka 7 2019 skickades en samrådsinbjudan med samrådsunderlag ut till myndigheter och särskilt berörda parter enligt lista nedan. Fastighetsägare fick ett brev med kortare information om projektet, och om var fullständigt samrådsunderlag fanns att hämta. Underlaget kunde även fås per post vid förfrågan. Den 15 mars 2019 sattes en kungörelse in i lokaltidningar. Informationsbrevet till fastighetsägare och kungörelsen innehöll också en inbjudan till ett Öppet hus som hölls den 3 april 2019 i Hole Bystuga, Malung.

Samrådet pågick från den 11 mars till 30 april 2019. Samrådsunderlaget fanns tillgängligt på Ellevios websida, ellevio.se/samråd under hela samrådsperioden.

Följande intressenter kontaktades för samråd:

Länsstyrelse och kommun

Länsstyrelsen i Dalarna	Malung-Sälens kommun
-------------------------	----------------------

Övriga myndigheter

Försvarsmakten	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
----------------	---

Trafikverket	Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)
--------------	--

Elsäkerhetsverket	Strålsäkerhetsmyndigheten
-------------------	---------------------------

Statens geotekniska institut (SGI)	Trafikverket
------------------------------------	--------------

Skogsstyrelsen	Luffartsverket
----------------	----------------

Nätägare

Skanova	Svenska kraftnät
---------	------------------

Fastighetsinnehavare inom ca 200-300 meter från planerad sträckning

Övriga organisationer och föreningar

Friluftsrådet Dalarna	Naturskyddsföreningen Dalarna
-----------------------	-------------------------------

Dalarnas Ornitologiska Förening	Dalarnas Fäbodbrukarförening
---------------------------------	------------------------------

Lima fiskevårdsområde	Malungs flygklubb
-----------------------	-------------------

Älgförvaltningsområden	Lantbrukarnas Riksförbund
------------------------	---------------------------

3 Yttranden och bemötanden

Nedan redovisas de intressenter som inkommit med yttrande.

3.1 Länsstyrelse och kommun

3.1.1 Länsstyrelsen Dalarna

Länsstyrelsen i Dalarnas län inkom 2019-04-25 med ett yttrande med dnr 407-3040-2019. Länsstyrelsen yttrar sig om Kulturmiljö, Natura2000, Naturvårdsarter och skyddsåtgärder, och Naturvärdesinventering, Ornitologiska värden, Strandskydd och Elektromagnetiska fält, samt har en fråga om alternativ 4. Länsstyrelsen hänvisar också till synpunkter från myndighetsdialogen som hölls innan det formella samrådet.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen bedömer att alternativ 1 (Ellevios förordade alternativ) är lämpligast ur kulturmiljösynpunkt då det innebär minst påverkan på områdets kulturhistoriska värden.

Natura 2000

Länsstyrelsen anser att påverkan på Natura2000 och dess naturtyper behöver utvecklas i miljökonsekvensbeskrivningen. Skulle arbetet påverka naturtyperna och bevarandevärdena krävs en natura 2000-prövning.

Naturvårdsarter och skyddsåtgärder

Länsstyrelsen anser att det behöver tydligt framgå av kommande miljökonsekvensbeskrivning vilka rödlistade arter och naturvårdsarter som kommer att beröras av projektet samt vilka skyddsåtgärder som ska vidtas. Det behöver framgå av miljökonsekvensbeskrivningen om arter eller livsmiljöer påverkas negativt. Om arter eller livsmiljöer påverkas negativt kan det krävas kompensationsåtgärder. Detta ska i sådant fall framgå av miljökonsekvensbeskrivningen.

Naturvärdesinventering

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen måste tydligt förklara på vilket sätt objekt med naturvärden kommer påverkas, om arter inom dessa områden kommer att påverkas och i sådana fall vilka skyddsåtgärder som kommer att vidtas samt vilka kompensationsåtgärder som kommer att krävas.

Ornitologiska värden

Länsstyrelsen påpekade i myndighetsdialogen 2018-11-22 att det behöver genomföras en fågelinventering med fokus på myrarna. En sådan inventering rekommenderades även i naturvärdesinventeringen. Länsstyrelsen har ingen information om att en sådan fågelinventering har genomförts och vill därför påminna om att en sådan måste göras.

Det behöver tydligt framgå av miljökonsekvensbeskrivningen vilka fåglar som kommer påverkas vid det valda alternativet samt vilka områden det gäller. Alla fåglar är skyddade enligt artskyddsförordningen och en dispens kan krävas.

Fråga angående alternativ 4

Ledningen följer i alternativ 4 från Tandö stamnätsstation till Malungs tätort en sträcka där koncession finns men där det idag inte finns någon ledning. Ledningen svänger sedan av västerut från Malungs tätort mot Nyhusen där ny mark tas i anspråk. Har förläggning av ledningen längs vägen mellan Malung och Nyhusen utretts som alternativ?

Synpunkter från Länsstyrelsens yttrande i myndighetsdialogen

I myndighetsdialogen påpekade Länsstyrelsens att det i miljökonsekvensbeskrivningen ska framgå hur myrarna kommer påverkas, hur anläggningsarbetet kommer gå till och om det kommer behöva avverkas skog på myrholmar. I övrigt finns synpunkterna i myndighetsdialogen även i samrådsyttrandet.

Strandskydd

Länsstyrelsen vill upplysa om att strandskyddsdispens ansöks och prövas hos kommunen.

Elektromagnetiska fält

Samrådsunderlaget anger att avståndet från ledningssträckan alternativ 4 till bostäder är ca 50-75 meter inom Malungs tätort. Länsstyrelsens bedömning gällande alternativ 4 är att ett antal bostäder kan finnas placerade cirka 20 meter från befintlig sträckning.

Ellevios bemötande

Natura2000

Påverkan på Natura2000 typer beskrivs i MKBn

Naturvårdsarter och skyddsåtgärder

Påverkan och skyddsåtgärder för rödlistade arter och naturvårdsarter.

Ellevios bedömning kring kompensationsåtgärder redovisas i MKBn.

Naturvärdesinventering

Vilka NVI-objekt som påverkas och hur de påverkas beskrivs i MKB

Ornitologiska värden

På förordat alternativ har spelflyktsinventering av örn, skogshönsinventering samt allmän linjetaxering genomförts. Resultat från dessa och påverkan på fågellivet redovisas i MKB.

Fråga angående alternativ 4

Länsstyrelsen skriver att *"från Tandö stamnätsstation till Malungs tätort en sträcka där koncession finns men där det idag inte finns någon ledning"*. Detta är dock ett missförstånd, koncession finns endast från Malung och söderut (se karta 4 i MKBn).

Alternativet att följa vägen från Nyhusen till Malung har översiktligt utretts och i ett tidigt skede avfärdats. Alternativet att följa väg E45/E16 med dess krokiga sträckning skulle kräva väldigt många vinklar på ledningen vilket inte är tekniskt lämpligt ur ett konstruktionsperspektiv. Vinklar kräver kraftigare stolpar samt stagförankringar. Både stolpe och stagförankring behöver uppfylla Trafikverkets regler om avstånd från väg. Om ledningen skulle dras i en rakare sträckning skulle den gå växelvis parallellt med vägen och växelvis långt ifrån vägen. Likväl finns inte möjlighet att dra denna ledning genom Malungs tätort, såsom väg E45/E16, i och med närhet till bostäder och andra byggnader. Mellan Malung tätort och älvkorsningen för alternativ 4 finns bebyggelse längs båda älvsidorna. Ellevio finner därmed heller ingen annan rimlig passage av Västerdalälven avseende alternativ 4 än det som presenterats.

Synpunkter från myndighetsdialogen

Hur anläggningsarbetet kommer gå till och om det kommer behöva avverkas skog på myrholmar beskrivs i MKBn.

Strandskydd

Vid behov kommer strandskyddsdispens sökas hos Malung-Sälens kommun

Elektromagnetiska fält

De hus inom Malungs tätort som beskrivs i samrådsunderlaget ligger öster om befintlig ledning, och kommer att ligga ca 50-75 meter från ny ledning. Under samrådsprocessen har det dock kommit till Ellevios kännedom att bostäder planeras på västra sidan om befintlig ledning. Dessa skulle ligga ca 20-50 meter från ny ledning.

3.1.2 Malung-Sälens kommun

Miljönämndens i Malung-Sälens kommun inkom 2019-04-24 ett yttrande med dnr M-2018-1113-7. I Yttrandet listas fem punkter:

1. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden anser att det alternativ som tagits fram först i samrådsunderlaget (alternativ 4) bör utredas ytterligare.
2. Majoriteten av den nya koncession som behövs för alternativ 4 går längs med redan befintlig kraftledning till stor del. Ellevio beskriver det dock som att alternativ 4 genererar

lika mycket intrång i orörd natur som övriga alternativ. Nämnden ställer sig frågande till detta och önskar att Ellevio utvecklade detta resonemang.

3. Det framgår inte av samrådsunderlaget vilka naturvärden mm. som ryms inom den befintliga koncessionen. Denna del av sträckan är redan prövad och intrånget har, i och med tillståndet till koncession, bedömts som rimligt i förhållande till nyttan. Nämnden anser därför att det inte relevant att använda dessa delar av sträckan som ett argument för att inte dra ledningen enligt detta alternativ.
4. Nämnden anser att oavsett sträckning, bör Ellevio ge förslag på kompensationsåtgärder för det intrång som ledningen oundvikligt kommer att leda till.
5. Nämnden vill att det i kommande MKB särskilt beaktas hur sökanden ämnar förhindra körskador och andra olägenheter i anläggningsskedet.

Ellevios bemötande

Alternativ 4 rör en sträcka där det på delar av sträckan finns koncession, och detta intrång har bedömts som rimligt i förhållande till nyttan. Ellevio anser dock att detta inte innebär att man vid jämförelse mellan alternativ kan bortse från sträckan där det finns koncession, utan jämförelsen bör göras mellan hela sträckningsalternativen. Alternativ 4 har utretts mer i detalj och påverkan från alternativen beskrivs i MKB

Ellevios bedömning kring kompensationsåtgärder redovisas i MKBn.

Skadeförebyggande åtgärder mot körskador beskrivs i MKB

3.2 Övriga myndigheter

3.2.1 Försvarsmakten

Försvarsmakten inkom 2019-05-02 med ett yttrande med dnr FM2018-22 248:4 med dnr FM2018-22248:4.

Försvarsmakten förordnar alternativ 2 i rubricerat ärende. Detta med hänsyn till den verksamhet som Försvarsmakten bedriver i lågflygningsområde ”Värmland upp till Älvdalen. Oaktat vilket alternativ som bolaget väljer att gå vidare med bör den planerade ledningens totalhöjd inte överstiga 20 meter över marken. Detta med hänsyn till Försvarsmaktens lågflygningsområde ”Värmland upp till Älvdalen”.

I ett e-post meddelande 2019-06-27 förtydligar Försvarsmakten yttrandet och anger att ”Det är inget problem att enstaka stolpar blir högre än 20 m, men Försvarsmakten önskar att ledningar i så stor uträkning som möjligt inte överstiger 20m. ”

Ellevios bemötande

Aktuell ledning kommer i huvudsak att uppföras med en stolphöjd understigande 20 m. För att undvika att placera stolpar i känsliga våtmarksområden kan dock enstaka spann behöva göras långa, vilket i sin tur innebär att enstaka stolpar kan behövas vara något högre än 20 meter.

3.2.2 Trafikverket

Trafikverket inkom 2019-04-08 med ett yttrande med dnr TRV 2019/33371.

Trafikverket påpekar att ledningen ser ut att komma att stå i närheten av väg 66 och väg E16. Trafikverket redovisar generella krav som gäller när ledningarna korsar eller går nära Trafikverkets vägar.

Ellevios bemötande

Sökt alternativ berör inte väg 66 eller väg E16.

3.2.3 Skogsstyrelsen

I ett yttrande daterat 2019-04-30 med dnr 2019/864 meddelar myndigheten att de inte har något att erinra.

3.2.4 Elsäkerhetsverket

I ett e-post daterat 2019-04-12 meddelar Elsäkerhetsverket att de i dagsläget inte har något att tillägga i detta ärende. Elsäkerhetsverket yttrar sig först när de får koncessionsremissen från Energimarknadsinspektionen.

3.2.5 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

I ett e-post 2019-03-19 meddelar MSB att de avstår från att yttra sig i samrådet

3.2.6 Luftfartsverket

I ett yttrande daterat 2019-03-18 med dnr Ä-2019-009499 meddelar Luftfartsverket att de inte har något att erinra mot något av utredningsalternativen för ledningen.

LFV påpekar dock att de inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering.

Ellevios bemötande

Ellevio noterar Luftfartsverket synpunkter. Malungs Flygklubb som står som kontakt till Malungs flygplats, samt Sälenfjällens flygklubb har varit med i samrådsretsen. Dessa har dock inte inkommit med något yttrande.

3.2.7 Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)

SGU meddelar 2019-04-30 i ett e-post med dnr 33-648/2019 att de avstår från att svara i ärendet, men hänvisar till sin checklista för planering av infrastrukturprojekt.

Ellevios bemötande

Ellevio har vid genomgång av checklistan inte hittat några intressekonflikter med aktuellt projekt.

3.2.8 Statens Geotekniska Institut (SGI)

SGI rekommenderar att projektering av grundläggning för stolpar/fundament, anläggningsarbeten, tillfartsvägar och övriga anläggningar i senare skeden utförs i samråd med

geotekniker och att förutsättningar för skred och ras utreds där det är nödvändigt. I de fall ledningen anläggs i anslutning till vatten bör både stabiliteten och förutsättningar för erosion bedömas och skyddsåtgärder utredas för att säkerställa att stabiliteten över tid blir tillfredsställande. Vi vill upplysa om att borttagning av vegetationen i ledningsgata, i eller ovanför brant sluttande terräng, kan påverka områdets stabilitet (vilket kan leda till ras eller skred) och dessa moment bör därför riskbedömas av en geotekniker. Det kan även förekomma risk för erosion i blottlagda ytor, exempelvis i hjulspår från anläggningsmaskiner.

Enligt länsstyrelsernas EBH-stöd finns inga förorenade områden i direkt närhet till sträckningsalternativ 1, men om förorenade massor skulle påträffas under arbetets gång vill SGI påminna om skyldigheten att underrätta tillsynsmyndigheten (10 kap. 11 § miljöbalken). Förorening i mark och/eller vatten kan uppkomma i samband med arbetet exempelvis genom drivmedelsläckage och vi rekommenderar därför att en strategi tas fram för att undvika förorenings spridning.

Ellevios bemötande

Det finns inga utpekade skredriskområden som berörs av ledningsträckningen¹ och inte heller förutsättningar för kvicklera² som ger ökad risk för skred. Området runt Västerdalsälven är dock klassificerad som erosionsbenägen jordart³. En närmare utredning av markstabiliteten görs under detaljprojekteringen för de stolpar som behöver placeras nära Västerdalälven. På övrig sträcka finns inget som tyder på risk för områdets stabilitet⁴.

Skulle några misstänkta förorenade massor identifieras under arbetet kommer entreprenören att avbryta arbetet och tillsynsmyndigheter kontaktas för bedömning. Vid upptäckt av förorenad mark/massor ska Ellevios checklista ”Hantering av läckage och eventuella markföroreningar” tillämpas.

3.3 Nätägare / Radiolänksoperatörer

3.3.1 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät inkom med ett yttrande daterat 2019-04-30 med dnr 2019/783. Svenska kraftnät påpekar att sträckningsalternativ 1,2 och 3 innefattar parallellgång med Svenska kraftnäts 400 kV-ledning med littera CL26 S5-6 mellan Tandö och Borgvik.

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningen som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamhet som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.

Svenska kraftnät redovisar också generella krav vid parallellförläggning med Svenska kraftnäts ledningar. Så länge Svenska kraftnäts rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har Svenska kraftnät inga invändningar mot aktuell ledning.

¹ <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-forutsattning-for-jordskred.html>

² Saltvattenavsatta leror i Sverige med potential för att bilda kvicklera. SGU-rapport 2016:08

³ LstW webbgis <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=c45f776423d948caa269c98e21a11950>

⁴ <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>

Ellevios bemötande

Vidare projektering kommer att göras i samråd med Svenska kraftnät med beaktande av Svenska kraftnäts rekommendationer.

3.3.2 Skanova

Telia/Skanova Elskyddsärenden meddelade i ett e-post 2019-04-26 att de inte har några synpunkter på samrådet.

3.4 Övriga organisationer och föreningar

3.4.1 Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) Lima-Lima Malung

I ett yttrande 2019-04-30 meddelar LRF att de förordar alternativ 1, men vill att ledningen grävs ner då detta ger mindre intrång på produktiva skogen, och även ger visuellt mindre påverkan.

Ellevios bemötande

När det gäller teknikval så är Ellevios utgångspunkt generellt att anlägga/bibehålla befintliga regionnätsledningar (30 kV – 170 kV) som luftledning, då det är en mycket driftsäker och kostnadseffektiv utformning för regionnätet. En utförligare motivering till detta finns i MKBn.

3.4.2 Föreningen Nej till vindkraft på Ripfjället

Föreningen Nej till vindkraft på Ripfjället anser att prövningen av ledningen ska ske tillsammans med prövningen av övriga ledningsdragningar samt de olika beslutade eller planerade vindkraftsparkerna i området som ska anslutas till den nya stamnätstationen i Tandö. Byggande av högspänningsledningar medför en stor påverkan på naturmiljön och en visuell påverkan av landskapet. Eftersom byggandet av den nya stamnätstationen i Tandö är beroende av att de olika vindkraftsparkerna byggs så är det att anse som ett större projekt och ska samrådats som en helhet.

Energimarknadsinspektionen skriver själva att ”om ansökan är en del av ett större projekt ska man samråda om hela projektet. Samtliga delar i projektet ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Det gäller även om de andra delarna av projektet omfattas av en annan tillståndsplikt eller inte omfattas av någon tillståndsplikt. De samlade miljökonsekvenserna av projektet ska kunna bedömas som en helhet”

Det borde innebära att ledningsdragningen till de olika vindkraftsparkerna ska samrådats och prövas samtidigt för att kunna få en helhetsbild av den stora miljöpåverkan som dessa ledningsdragningar och vindkraftsparker medför. Även vindkraftsparkerna som prövas enligt annan lagstiftning ska samordnas med ledningsdragningarna enligt Energimarknadsinspektionens beskrivning. Det bolag som ansöker om vindkraftsparkerna (WPD) betraktar för egen del området med de olika vindkraftsparkerna som en helhet vilket ytterligare motiverar en sammanhållen prövning av de olika delarna.

Ellevios bemötande

Yttrandet rör i första hand vindkraftsprojekt, och inte aktuell kraftledning. Dalavind som driver vindkraftspark Fageråsen, som aktuell ledning skall ansluta, har erhållit tillstånd från MÖD.

Ellevio arbetar inte parallellt med någon ytterligare vindparksanslutning inom kommunen, varför någon samordning inte är möjlig.

3.4.3 Petsjövägens samfällighetsförening

Ordförande i Petsjövägens samfällighetsförening inkom med ett yttrande 2019-04-30.

Ordföranden påpekar inledningsvis att Petsjövägens SFF inte kallats till samrådsmötet som hölls i Malung 2019-04-03. Petsjövägens SFF förvaltar ett vägnät som omfattar ca 13 mil vägar med över 600 delägare. Genom en lantmäteriförrättning, som vann laga kraft under 2017.

Den föreslagna kraftledningen bedöms direkt beröra följande vägar som förvaltas av Petsjövägens SFF: Petsjövägen, Idbäck ga: 2, Nissångsvägen, Idbäck ga:5 Överhåbergsvägen, Idbäck ga:6 Björvallvägen, Idbäck ga:7.

Andelstal

För skogsfastigheter beräknades vid förrättningen andelstalet i drift av vägarna i förhållande till arealen produktiv skogsmark. Om kraftledningen kommer till stånd tas produktiv skogsmark ur bruk genom att kraftledningsgatan inte kan nyttjas till skogsbruk. Arealen produktiv skogsmark kommer att minska för alla fastigheter som korsas av kraftledningen. Rimligtvis bör andelstalet för dessa fastigheter minskas, vilket för Petsjövägens SFF torde beröra 70-talet markägare.

Ellevio, som kommer att projektera, bygga och underhålla kraftledningen med hjälp av befintligt vägnät, bör i sin tur erhålla andelstal i förhållande till sitt användande av vägnätet.

Förrättning

En sådan förändring av andelstal som beskrivs ovan, kräver ändring i förrättningen vilket måste utföras av Lantmäteriet. Ändringen skall bekostas av Ellevio, men bör genomföras i samråd mellan Lantmäteriet, Ellevio och Petsjövägens SFF. Ellevio bör snarast kontakta Lantmäteriet och påtala behovet av en sådan ändring i förrättningen.

Petsjövägen SFF påpekar också att det finns ett antal andra vägföreningar/samfälligheter som berörs av planerad kraftledning.

Ellevios bemötande

Inför nybyggnation eller större ombyggnationer av kraftledningar inventerar Ellevio vilka vägar som kan komma att användas av oss och våra entreprenörer. Därefter kontaktas de väghållare som förvaltar dessa vägar och besiktning sker (gemensamt om så önskas av väghållaren) innan vårt arbete påbörjas. Om förstärkningar eller förbättringar krävs utförs dessa i samråd med väghållaren. När vårt projekt avslutats återställer vi vägarna i befintligt (eller bättre) skick. Avslutningsvis sker en besiktning av vägen gemensamt med väghållaren. Vi återställer alltså alltid eventuellt slitage och eventuella skador. Vissa vägar kan vi ges rätt att nyttja via vindkraftparkens överenskommelser med väghållare.

Ellevio AB innehar inga andelstal i gemensamhetsanläggningar för vägar där våra kraftledningar är uppförda. Bakgrunden till detta är att vårt nyttjande av vägarna vid förvaltning av ledningen sker mycket sparsamt och eftersom den förväntade användningen är avgörande för om anläggning ska anslutas till en gemensamhetsanläggning är detta inte aktuellt. Vi har däremot andelstal i gemensamhetsanläggningar när vi äger fastigheter (ställverk) inom båtadsområdet (det område som gynnas ekonomiskt av vägen) eftersom vi har regelbunden trafik dit.

Vid eventuella framtida åtgärder som kan innebära tyngre och/eller mer regelbunden trafik (ex. större ombyggnation) kontaktas alltid väghållaren i förväg för dialog och besiktning. Även här gäller att vi alltid återställer vägen.

3.5 Fastighetsinnehavare

Ägarna till fastigheterna

anser att man vid ny ledning skall, så mycket som möjligt, använda sig av befintliga ledningsgator och passera över lågproduktiva marker istället för bördiga skogsmarker med goda drivningsförhållanden. Undvika i möjligaste mån att komma för nära älvdalen med dess höga rekreativvärden, värdefulla kulturmiljöer och den bördiga skogsmarken. Vi tycker därför att den föreslagna ledningen från Tandö ställverk skall följa befintlig ledning, så långt som möjligt innan den viker av söderut till sitt mål, Fageråsen. Då blir påverkan mindre på rekreation, kulturmiljöer och den bördiga skogsmarken i älvdalen. Därmed undviker man att i möjligaste mån att komma i kontakt med rekommendationsområdena D9 och E9. Påverkan blir endast 600 meter i D9 mot 9000 meter i Ellevios alternativ 1 och endast 600 meter i E9 mot 900 meter i Ellevios alternativ 1. I den norra delen av berörda sträckning alternativ 1, så växer även den skyddade och fridlysta blomman Mosippa, som kan påverkas negativt av kraftledningsbygget och dess dragning på tallåsarna som är dess växtplats. Kartor som visar på en alternativ sträckning av den norra delen av Ellevios alternativ 1 bifogas med yttrandet. Förslaget går inte ner mot älvdalen utan håller sig längre västerut på höjderna och ansluter sedan till befintlig ledning innan den fortsätter till Tandö. Alternativet visas som alternativ 7 i figur 6 i MKBn.

Ellevios bemötande

Det alternativ som fastighetsägarna föreslår skulle innebära intrång på våtmarksområden "Myrar i Almans dalgång och V Vallsjön-området myrar" av klass 2 och även flera nyckelbiotoper och sumpskogar. Ellevio bedömer därför att en justering enligt förslaget inte är lämplig.

Ägare till (marginellt direkt berörd av alternativ 1) och ägare till (berörs av alternativ 1) förordar (i separata men identiska yttrande) i första hand Alternativ 4 då det har en kortare sträcka genom skogsmark i tidigare "örörd" terräng och då det på del av sträckan redan finns koncession. Resterande del av ledningen förläggs parallellt med befintligt ledningsstråk från Lugnet och norrut till Tandö stamnätstation och utgör därmed ett mycket litet ingrepp i naturen i form av ianspråktagande av skogsmark, påverkan på landskapsbilden, andra typer av exploateringar osv. Alternativet påverkar även de markägare och skifteslag vilka upplåtit sin mark för vindkraftsparken på helt frivilliga, kommersiella villkor till skillnad mot en anslutningsledning som i sämsta fall tvångsvis dras fram med stöd av expropriationslagen och en lägre ersättning till drabbade markägare som följd. I andra hand föredrar de ett nytt Alternativ, 6. Som i princip följer alternativ 1 med vissa mindre justeringar för att inte ianspråka lika mycket värdefull produktiv skogsmark. Alternativ 6 är även anpassat på ett sätt att det korsar färre vägar, följer vägar och följer fastighetsgränser i större utsträckning för att långsiktigt göra ett mindre negativt intrång i naturen. Alternativ 6 är 30,6 km jämfört med Alternativ 1 som är 31,1 km. Alternativ 6

ianspråkta mindre arealer värdefull produktiv skogsmark jämfört med Alternativ 1 vilket leder till lägre kostnader för intrångersättning och framtida underhållsreparationer av kraftledningsgatan för ledningsägaren. Shape-fil utvisande ledningssträckningen bifogas yttrandet. Alternativet visas som alternativ 6 i figur 6 i MKBn.

Ellevios bemötande

De justeringar som föreslås av fastighetsägarna skulle till största delen gå genom våtmarksområdena Sångkölen-Ållingkölen 6 km O Gammalsälen respektive Grossmossen 10 km ONO Gammalsälen, med klass 3. Även förordad sträckning berör dessa områden men i betydligt mindre omfattning. En justering skulle alltså innebära större intrång i områden med naturvärden och svårigheter att anlägga och underhålla ledningar som går över våtmarksområden med dålig bärighet. Ellevio bedömer därför att en justering enligt förslaget som helhet inte är lämplig.

Ägare till fastighet [REDACTED] (som korsas av alternativ 1) anser att man skulle få en kortare anslutningsledning om man kopplar ihop sig med Stölsäterberget och går med ledningen ner till Klarälven. Är detta inte möjligt önskar han att ledningsgatan går lite längre österut så att det blir mindre påverkan på produktiv mark vid Överhåttjärn.

Ellevios bemötande

En justering längre österut skulle innebära att sträckningen i större omfattning skulle gå på våtmarker (främst klass 2, Åsterkölen och myrar O om Sängen). En justering skulle alltså innebära större intrång i områden med naturvärden och svårigheter att anlägga och underhålla ledningar som går över våtmarksområden med dålig bärighet. Ellevio bedömer därför att en justering enligt förslaget inte är lämplig.

Vindpark Fageråsen har en planerad effekt på 130 MW. Det innebär att den behöver anslutas till en stamnätsstation. Det har därmed inte varit ett alternativ att ansluta den till regionnätet i Värmland.

Ägare till fastigheterna [REDACTED] som samtliga berörs av alternativ 1, motsätter sig byggnationen av 170kV ledning mellan Tandö och vindkraftsparken vid Fageråsen och anser att samrådet måste hållas för alla projekt sammantaget och inte del för del som i detta fallet. Om ledningen ändå byggs vill fastighetsägaren att dragningen läggs så att [REDACTED] norra skiftet undviks.

Ellevios bemötande

Ellevio bedömer att en justering för att undvika [REDACTED] norra skiftet är rimlig att göra. Sträckningen kommer i området då gå helt på Bergvik Skogs fastighet. Dessa har inte inkommit med något yttrande i samrådet, och ökning av påverkan på Bergviks fastighet (jämfört med sträckningen i samrådsunderlaget) är relativt liten.

Västerås Stift Skog AB som äger fastigheten [REDACTED] som korsas av alternativ 1) förordar alternativ 2 eller 3, eftersom alternativ 1 påverkar produktiva skogsmarksarealen på

fastigheten på ett relativt stort vis. I ett kompletterande yttrande bedömer dock stiftet att påverkan från alternativ 1 är rimlig. Om möjligt önskar dock stiftet att sträckan justeras enligt förslag de bifogar i en karta.

Ellevios bemötande

Justeringar enligt förslagen skulle innebära att sträckningen i större omfattning skulle gå på våtmarker, vilket innebär svårigheter att anlägga och underhålla ledningar som går över områden med dålig bärighet. Ellevio bedömer därför att en justering enligt förslaget som helhet inte är lämplig. Viss justering kan dock göras vid detaljprojekteringen.

Ägare av fastigheten [REDACTED] (som korsas av alternativ 1) motsätter sig bestämt den planerade ledningen mellan Tandö och Fageråsen.

Ellevios bemötande

Fastigheten sträcker sig hela vägen från Dysjön till ett våtmarksområde (klass 2 Åsterkölen och myrar O om Sängen). Ellevio bedömer att några bättre alternativ inte finns utan att i hög grad påverka dessa våtmarksområden. En justering bedöms därför inte som rimlig.

Ägare till [REDACTED] (som korsas av alternativ 1) håller på att anlägga en utsiktsplats och planera för turism på fastigheten. De anser att planerad sträckning enligt alternativ 1 kommer störa utsikten, och vill därför att sträckningen istället läggs minst 200 meter väster om utsiktsplatsen.

Ellevios bemötande

En justering västerut skulle innebära att ledningen blir längre och kräver flera vinklar. Under detaljprojekteringen kan stolpplaceringen anpassas så att inga stolpar placeras i direkt siktlinje från utsiktsplatsen. Spannet mellan stolparna kan också göras längre, vilket ytterligare minskar synintrycket. Ledningen ligger något lägre än utkiksplatsen och kommer inte att synas mot horisonten/himlen. Med dessa försiktighetsåtgärder bedömer Ellevio att störningen från ledningen blir liten och inte föranleder några justeringar av sträckningen.

Ägare till [REDACTED] som korsas av alternativ 1), påpekar att i samband med att en ny vindkraftspark planeras på Ripfjället i samma kommun av det tyska bolaget WPD, finns uppgifter om att parkens livslängd beräknas till 25 år. Det samma borde då också gälla Fageråsens livslängd. I samrådsunderlag för ledningen Tandö-Fageråsen finns inget angivet om vad som händer med den nya 170kV ledningen när den anslutna vindkraftsparken uppnått sin planerade livslängd och eventuellt monterats ned. Ellevio bör informera samtliga berörda markägare vad som händer med ledningar, ledningsstolpar, betongfundament, m.m. efter avslutad elproduktion. Ingen markägare vill ha oanvända betongfundament, ledningsstolpar, stag etc. på sin mark. Ingen byggnation bör påbörjas innan detta redovisats.

Ellevios bemötande

Även om ett vindkraftverks livslängd är begränsad innebär detta inte att vindkraftparken läggs ner utan verken kan repareras eller bytas ut. Parken kommer sannolikt stå på platsen längre än 25 år.

Enligt ellagen ska en nätkoncession återkallas om en ledning inte längre behövs. Om en nätkoncession upphör att gälla, är den som senast haft nätkoncessionen skyldig att ta bort ledningen med tillhörande anläggningar.

3.6 Övrig allmänhet (ej direkt berörda)

Inkomna yttranden från ej direkt berörda fastighetsägare samt allmänhet redovisas nedan följt av ett samlat bemötande av Ellevio.

Yttrande nr 1-3 är i stort identiska. De skriver att de motsätter sig byggnationen av 170kV ledning mellan Tandö och vindkraftsparken vid Fageråsen och anser att samrådet måste hållas för alla projekten Ripfjället – Fageråsen – Stöllsäterberget sammantaget och inte del för del som i detta fallet.

Yttrande nr 4 motsätter sig byggnationen av 170kV ledning mellan Tandö och vindkraftsparken vid Fageråsen av bl a följande skäl:

- 1) Samråd måste inkludera alla berörda, dvs även sakägare som äger fastigheter vid bl a Älgsjöselen och Byxångselen. Dessa har inte enligt yttrandet informerats om planerna på vindkraftspark och kraftledning vid Fageråsen, vilket de är mycket upprörda över.
- 2) Omfattningen av de skador som skulle drabba oss sakägare av en vindkraftspark vid Fageråsen samt förordad 170 kV-ledning - och efterföljande skadeståndsanspråk - måste beaktas vid ett samråd.
- 3) Projektet är betydligt större än enbart denna kraftledning. Det omfattar vindkraftsparkerna vid Ripfjället – Fageråsen – Stöllsäterberget med tillfartsvägar, ledningsgator osv. Betydligt större värden än ett antal fritidsfastigheter, rekreation, friluftsliv, skogs- och naturvård osv står på spel - en hel bygd riskerar nu att berövas sin historia och framtid. Ett samråd måste tas för dessa projekt sammantaget.

Yttrande nr 5 (ägare till [REDACTED] vid Lidsälen) protesterar mot de fruktansvärda planerna med kraftledningar. Fäboden har 150 åriga anor med fäbodbruk och är nu fritidshus. Ledningen är planerad att vara på den myren där fastighetsägarens morfar satte upp stora holkar för vildänder.

Yttrande nr 6 protesterar mot planerna mot en utbyggnad av vindkraft i Malung då för stora värden går förlorade.

Yttrande nr 7 vill varna Ellevio för projektet då Fageråsen har endast tillstånd för 200 meter höga verk vilket enligt yttrandet innebär att Malung-Sälens kommun kan behöva fatta ett nytt beslut i frågan. Ellevio rekommenderas att avvakta en linjekoncession tills Malung-Sälens kommun har arbetat fram och i fullmäktige klubbat en vindkraftsplan för kommunen, där man tagit hänsyn till markägares och totalförsvarets intressen. Att vid detta samråd inte ta hänsyn till alla vindkraftsprojekt i västra Malung-Sälens kommun kan innebära att Ellevio luras att ge koncession till ett utländskt bolag vilket i praktiken är ett lagbrott. Detta eftersom att Dalavinds ekonomi inte tillåter en utbyggnad av det antalet verk man har fått miljötillstånd till. Företaget kommer med största sannolikhet att sälja rättigheterna kanske till tyska Wpd. Därmed riskerar

Ellevio att enligt punkt §1 punkt 4 i Elförordningen få återkalla koncessionen. I yttrandet hänvisas även till *Punkt 3. koncession, tillstånd att överlåta koncession eller förklaring eller tillstånd som avses i 2 § 8 mom. när det är fråga om ledning med en spänning överstigande 145 kilovolt mellan två ledare och någon ägare eller kommun motsätter sig.*

Ellevios bemötande

Ovanstående yttranden rör i första hand vindkraftsprojekt i regionen, och inte aktuell kraftledningen. Vindpark Fageråsen med anslutande ledning är ett separat projekt. Dalavind som projekterar vindkraftpark Fageråsen har erhållit tillstånd från Mark- och miljööverdomstolen. Ellevio ansöker alltså om koncession för en ledningsanslutning av en vindkraftspark som har fått tillstånd. Det är Energimarknadsinspektionen som beviljar koncessioner. I det fall vindparken av någon anledning inte byggs kommer inte heller ledningen att uppföras. Då kommer Ellevio att återkalla koncessionen.

Den fåbod som nämns i yttrande 5 ligger ca 800 meter från ledningssträckningen och bedöms inte påverkas.

Ellevio arbetar inte parallellt med någon ytterligare vindparksanslutning inom kommunen, varför någon samordning inte är möjlig. Ellevio har redan fått koncession för den anslutande ledningen till vindpark Stöllsäterberget. Den ledningen går inom Värmlands län.

Vad gäller yttrandet att "Samråd måste inkludera alla berörda" så har Ellevio i samrådet för kraftledningen skickat ut informationsbrev till alla inom 200-300 m från förordat alternativ, berörda myndigheter och organisationer (se under kap 2 ovan), och även annonserat i dagspress. Det yttrande som rör kraftledningen innefattar inga konkreta synpunkter. Ellevio bedömer därför att dessa yttranden inte föranleder några åtgärder.